

Vergaderjaar 2009–2010

27 625

Waterbeleid

Nr. 158

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 27 januari 2010

De vaste commissie voor Verkeer en Waterstaat¹, heeft een aantal vragen voorgelegd aan de minister van Verkeer en Waterstaat over de brief van 14 december 2009 inzake het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009 (Bkmw) (Kamerstuk 27 625, nr. 154).

De minister heeft deze vragen beantwoord bij brief van 26 januari 2010. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Jager

Adjunct-griffier van de commissie,
Jongepier

¹ Samenstelling:

Leden: Vendrik (GL), Van der Staaij (SGP), Snijder-Hazelhoff (VVD), Gerkens (SP), Van der Ham (D66), Jager (CDA), Voorzitter, Koopmans (CDA), Mastwijk (CDA), Samsom (PvdA), Aptroot (VVD), Boelhouwer (PvdA), Roefs (PvdA), Eski (CDA), Ten Broeke (VVD), Ondervoorzitter, Cramer (CU), Koppejan (CDA), Roemer (SP), Ouwehand (PvdD), Jansen (SP), Polderman (SP), De Rouwe (CDA), Tang (PvdA), Linhard (PvdA), Meeuwis (VVD) en De Mos (PVV).

Plv. leden: Van Gent (GL), Van der Vlies (SGP), Harbers (VVD), Van Bommel (SP), Koşer Kaya (D66), Pieper (CDA), Atsma (CDA), Bilder (CDA), Vermeij (PvdA), De Krom (VVD), Jacobi (PvdA), Besselink (PvdA), Van Hijum (CDA), Verdonk (Verdonk), Anker (CU), Knops (CDA), Van Leeuwen (SP), Thieme (PvdD), Vacature (SP), Lempens (SP), Haverkamp (CDA), Waalkens (PvdA), Depla (PvdA), Neppérus (VVD) en Agema (PVV).

1

U stelt dat «Nederland zeker niet voorop loopt.» Kan hieruit opgemaakt worden dat de motie Nepperus/van der Staaij (27625–146) door u wordt uitgevoerd?

Ja, ik heb de motie Neppérus/vd Staay uitgevoerd. De wijze waarop ik dat heb gedaan kunt u lezen in mijn brief van 14 december jl. (kamerstuk 27 625, nr 154).

2

U stelt u dat «Nederland weinig problemen heeft om de temperatuur van het oppervlaktewater te realiseren.» Hoe verhoudt zich dit tot de door energiecentrales geuite zorg dat zij niet aan de eisen kunnen voldoen om koelwater (op warme dagen) onder de gestelde grens te houden?

In het stroomgebiedbeheerplan is op basis van meetgegevens van de afgelopen jaren geconcludeerd dat het halen van de temperatuurdoelstelling van 25 graden Celsius in normale weerjaren in alle wateren mogelijk is. Deze constatering neemt echter blijkbaar de zorg bij de sector niet weg dat niet aan de eisen kan worden voldaan. Mogelijk vloeit de zorg ook voort uit het feit dat bij de sector niet bekend is hoe bepaald wordt of aan de doelstelling wordt voldaan. Een temperatuurdoelstelling van 25 graden betekent niet dat hier overal en altijd aan moet worden voldaan. Het gaat om een oordeel over het hele waterlichaam en niet over een specifieke warmtelozing. Er wordt gemeten op monitoringspunten die representatief zijn voor het waterlichaam. Deze liggen niet nabij lozingspunten. Het is ook niet zo dat enkele warme dagen waarin de watertemperatuur tot boven de 25 graden oploopt, al meteen tot overschrijding van de doelstelling leiden. Bij de beoordeling wordt namelijk gebruik gemaakt van een aanpak waardoor in de praktijk pas sprake is van een overschrijding als meer dan 1 week per jaar niet aan de norm wordt voldaan.

In uitzonderlijk warme en droge jaren is een overschrijding evenwel mogelijk met name voor die wateren waaraan energiecentrales zijn gelegen. Indien bij dergelijke uitzonderlijke omstandigheden niet aan de temperatuurdoelstelling kan worden voldaan, kan op grond van artikel 4.6 van de KRW in de waterplannen een beroep op uitzonderlijke omstandigheden worden gedaan.

3

U stelt dat het level playing field niet in het geding komt omdat er rekening zal worden gehouden met voorbelasting die stroomopwaarts is veroorzaakt door andere lidstaten. Zullen energieproducenten zich ook op deze de facto regeling kunnen beroepen?

Niet de energieproducent, maar de waterbeheerder houdt in het plan rekening met voorbelasting. Dit resulteert dan in een afwijkende doelstelling – in moment waarop deze gerealiseerd wordt of in hoogte – voor het betreffende waterlichaam. De richtwaarden van het Bkmw spelen alleen een rol bij het vaststellen van de waterplannen van de waterbeheerder. De warmtelozing van de energieproducent wordt primair getoetst aan het kader dat de waterbeheerder heeft opgesteld.

4

U stelt dat Nederland de Kaderrichtlijn Water (KRW) «pragmatisch, haalbaar en betaalbaar» implementeert. In de nota van toelichting wordt echter gesteld dat Nederland in 2015 een groot aantal van onze waterlichamen niet zal kunnen voldoen aan de milieudoelstellingen van de KRW. De Raad van State wijst er op dat dit tot serieuze problemen kan leiden bij vergunningen van lozingen. Wat is hierover uw oordeel?

Er staan milieukwaliteitseisen in het Bkmw. Daarvan mag worden afge- weken op grond van de uitzonderingen die de Krw mogelijk maakt. Dat gebeurt gemotiveerd in de waterplannen van de waterbeheerder. Daarbij is «pragmatisch, haalbaar en betaalbaar» steeds het uitgangspunt geweest. In de systematiek van het Bkmw vormen de waterplannen het kader voor vergunningen van lozingen. Daarom ga ik er van uit dat er geen grote problemen zullen zijn bij vergunningverlening voor lozingen uit puntbronnen. Het huidige beleid dat is gebaseerd op de toepassing van de beste beschikbare technieken en rekening houdt met de gevolgen voor de lokale waterkwaliteit, kan worden voortgezet.

Het feit dat een groot aantal waterlichamen in 2015 niet aan de milieu- doelstellingen zal voldoen wordt genuanceerd in de Stroomgebiedsbe- heerplannen. In de Krw wordt het beginsel one out all out gehanteerd. Dit betekent dat het waterlichaam als geheel niet in een goede toestand verkeert, zodra er voor één stof een overschrijding van de concentratie- grens voor de goede toestand wordt geconstateerd. Dit geeft dus een vertekend beeld van de algehele waterkwaliteit, omdat voor de meeste stoffen wel van de goede toestand sprake is.

5

De Raad van State noemt de KRW «ambitieuze.» De Raad van State waar- schuwt tevens dat Nederland zich vastzet voor nationale normen waar geen noodzaak voor bestaat. Kan uit uw stelling dat u geen nationale kop gaat toevoegen, opgemaakt worden dat zij de waarschuwing van de Raad van State ter harte neemt?

Ja, ik neem het advies van de Raad van State ter harte en voeg geen nati- onale kop toe. De doelstellingen van de Krw zijn in de nationale regelge- ving één op één overgenomen. De Raad had geadviseerd bepaalde details van de ecologische toestand niet als milieukwaliteitseis in het Bkmw vast te leggen. Ik heb dat advies opgevolgd. In het Bkmw wordt nu alleen nog verwezen naar de algemene definities die zijn opgenomen in bijlage V van de Krw. Daarmee zijn de richtwaarden minder gedetailleerd, zoals door de RvS ook bepleit.

6

De Raad van State stelt dat voor grensoverschrijdende stroomgebieden internationale afstemming vereist is. Kunt u aangeven wat de stand van zaken is van deze afstemming?

Voor de afstemming tussen de lidstaten binnen internationale stroomge- bieddistricten is gebruik gemaakt van de bestaande structuren die in het kader van internationale overeenkomsten zijn gevormd. Voor de Rijn, de Maas en de Schelde zijn dat de internationale commissies die op grond van internationale verdragen zijn ingesteld. Voor de Eems is gebruik gemaakt van de speciale coördinatiestructuur die is gevormd op basis van een internationale overeenkomst op ministerieel niveau. De internationale overkoepelende delen van de respectievelijke stroomgebiedbeheer- plannen zijn in gemeenschappelijke afstemming tot stand gekomen en eind 2009 vastgesteld. Binnen het stroomgebied Rijndelta heeft Nederland gezamenlijk met de deelstaten Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen een overkoepelend stroomgebiedbeheerplan opgesteld waarmee de onder- linge samenwerking en afstemming wordt onderstreept. De nationale delen van de stroomgebiedbeheerplannen zijn eind 2008 in ontwerp ter beschikking gesteld voor internationale inspraak. Met de ontvangen opmerkingen is rekening gehouden bij het vaststellen van de definitieve versies eind 2009.

7

De Raad van State stelt dat de KRW geen afwijkingen van haar doelstellingen toestaat, met uitzondering van de afwijkingmogelijkheden die de KRW zelf heeft gesteld. Voorziet u in het licht hiervan moeilijkheden met de implementatie van de KRW?

In artikel 2, eerste lid, Bkmw is, naar aanleiding van het advies van de Raad van State, bepaald dat geen andere afwijkingen van de doelstellingen voor een goede watertoestand mogen plaatsvinden dan de afwijkingen die overeenkomstig artikel 4 KRW zijn toegestaan. Daarom voorziet ik geen moeilijkheden als gevolg van de opmerking van de Raad en de daaruit voortvloeiende aanpassing van het ontwerp-besluit.

8

Deelt u de veronderstelling dat zowel Nederland als Duitsland de KRW als uitgangspunt nemen? Zo ja, kunt u het verschil verklaren in de waarden die Duitsland en Nederland hanteren wanneer het nutriënten betreft? Waarom is Nederland hierin minder streng dan Duitsland?

Zowel Nederland als Duitsland nemen de KRW als uitgangspunt voor het waterkwaliteitsbeheer. Dit betekent echter niet, dat Nederland en Duitsland per sé dezelfde nutriëntenormen hoeven te hanteren. Dit is een gevolg van natuurlijke verschillen tussen de watertypen en door andere keuzes bij de invulling van de doelen.

De KRW vraagt lidstaten om per watertype voor bepaalde biologische parameters kwantitatieve doelstellingen te formuleren. Het intercalibratieproces heeft er toe geleid dat de hoogte van de biologische doelstellingen voor iedere lidstaat binnen een Europees afgesproken bandbreedte valt. In een volgende stap hebben de lidstaten indicatorwaarden bepaald voor ondersteunende parameters bij de biologische parameters. Door natuurlijke verschillen tussen de watertypen, kunnen er zo verschillen ontstaan in de doelen voor ondersteunende parameters, zoals nutriënten. Bij het aansluiten bij de Europese intercalibratie en de nadere nationale uitwerking voor de ondersteunende parameters heeft Nederland steeds een pragmatische opstelling gekozen.

9

Deelt u de veronderstelling dat zowel Nederland als Duitsland de KRW als uitgangspunt nemen ten aanzien van de watertemperatuur? Kunt u verklaren hoe kan het dat gebaseerd op dezelfde KRW, die een nieuwe indicatieve waarde voor de temperatuur voorschrijft, men in Duitsland een hogere temperatuur toestaat dan Nederland? Handelt Duitsland wél volgens de regels uit de KRW wanneer het de hogere waarde voor de temperatuur op basis van het gebruik van een oude norm uit de Viswaterrichtlijn bepaalt?

De getalswaarde voor de watertemperatuur die Duitsland vermeldt in het stroomgebiedbeheerplan is gebaseerd op de EU Viswaterrichtlijn die in 2013 zal worden ingetrokken. Deze functiegerichte richtlijn kent andere uitgangspunten dan de KRW. De KRW gaat uit van meerdere biologische groepen i.p.v. enkele vissoorten die door de Viswaterrichtlijn worden genoemd. Mijn verantwoordelijkheid behelst de implementatie van de KRW in Nederland en het is niet aan mij een oordeel te vellen over de wijze van implementatie van de KRW in Duitsland of andere lidstaten.

10

Kunt u aangeven wat de mogelijke gevolgen voor de waterkwaliteit kunnen zijn, indien de waterbeheerder een minder ambitieuze doelstelling in zijn waterplan opneemt?

In dat geval doet de waterbeheerder een beroep op één van de uitzonderingen die de Krw toestaat. De waterkwaliteit zal in dat geval in 2015 niet voldoen aan de criteria die voor de goede toestand gelden. Ten behoeve van de daarop volgende planperiode moet de waterbeheerder opnieuw afwegen of een beroep op de uitzonderingen kan worden gedaan.

11

Kunt u aangeven op welke wijze, en op welke momenten, belanghebbende burgers en maatschappelijke organisaties worden betrokken bij het opstellen en vaststellen van de waterplannen?

De waterplannen zijn in december 2009 definitief vastgesteld. De waterplannen zijn tot stand gekomen onder het regime van de Wet op de waterhuishouding, die inmiddels is vervangen door de Waterwet. Betrokkenheid van burgers en maatschappelijke organisaties bij de waterplannen is een belangrijk onderdeel van de Krw. Sinds 2004 hebben maatschappelijke organisaties regelmatig hun mening kunnen geven over de maatregelen voor het verbeteren van de kwaliteit van het water. Er zijn voor alle overheden en maatschappelijke organisaties startbijeenkomsten georganiseerd voor de implementatie van de Krw. Sindsdien zijn regelmatig vervolgbijeenkomsten georganiseerd, waarin overheden en maatschappelijke organisaties zijn geïnformeerd over de voortgang, en in de gelegenheid zijn gesteld om mee te denken over de inhoud van de waterplannen. Via workshops is het gesprek aangegaan over maatschappelijke consequenties van doelen en maatregelen en is samen met de deelnemers toegewerkt naar passende doelstellingen en aanvaardbare maatregelen voor grond- en oppervlaktewater.

De ontwerp-stroomgebiedbeheerplannen voor de Rijndelta, Maas, Schelde en Eems hebben gedurende zes maanden ter inzage gelegen: van 22 december 2008 tot en met 22 juni 2009. Omdat begin januari 2009 bleek dat van het ontwerp-plan Schelde een aantal kaarten ontbrak, is voor dit ontwerp-plan de inspraakperiode verlengd tot en met 20 juli 2009. Tijdens de periode van ter inzage legging zijn zeven informatiebijeenkomsten georganiseerd.

Daarnaast is in de afgelopen jaren via het Overlegorgaan Water en Noordzee (OWN) regelmatig overleg geweest tussen rijk en belangenorganisaties over de implementatie van de Krw.

12

Kunt u de hardnekkige probleemstoffen uit de landbouw, en de probleemstoffen uit de rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) benoemen? Welke maatschappelijke afweging is in deze gevallen doorslaggevend waardoor deze voldoen aan de criteria uitzonderingsmogelijkheid?

Van de stoffen waaraan op basis van de Krw een getalswaarde wordt verbonden zijn de nutriënten (fosfaat & stikstof), enkele zware metalen en de gewasbeschermingsmiddelen de meest hardnekkige probleemstoffen. Voor de RWZI's zijn de nutriënten en enkele zware metalen relevant. De inspanningen voor deze bronnen zijn er op gericht om te voldoen aan Europese verplichtingen voortvloeiend uit de Nitraatrichtlijn en de Richtlijn stedelijk afvalwater. Daar waar nodig en mogelijk wordt dit gebiedsgericht aangevuld met extra maatregelen, op basis van vrijwilligheid. De maatschappelijke afweging daarbij is «haalbaar en betaalbaar». Indien deze maatschappelijke afweging er toe leidt dat de doelen niet tijdig gerealiseerd worden, is in de plannen een beroep gedaan op de uitzonderingsmogelijkheid die de Krw biedt.

13

Is de salderingstechniek in het besluit een aanvulling op de richtlijn? Zo nee, waarom niet? Waarom vindt de Raad van State voor de salderings-

techniek geen grondslag in de Kaderrichtlijn? Waar vindt u die wettelijke grondslag in de Kaderrichtlijn?

Naar aanleiding van het advies van de Raad van State is de mogelijkheid van saldering tussen waterlichamen of tussen stoffen inmiddels uit het ontwerp van het Bkmw geschrapt. De mogelijkheid tot saldering is in de Krw niet letterlijk terug te vinden. Omdat saldering wel een bijdrage kan leveren aan het bereiken van de doelstellingen van de Krw heb ik deze mogelijkheid in het ontwerp-Bkmw op willen nemen. De Raad van State kon zich voorstellen dat hiermee, binnen bepaalde randvoorwaarden zoals in het ontwerp-besluit waren opgenomen, inderdaad een bijdrage kan worden geleverd aan de verwezenlijking van de doelstellingen van de Krw. Echter, blijkens de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de EG moeten afwijkingen van een richtlijn strikt worden toegepast en mogen ook geen andere afwijkingsmogelijkheden worden toegepast dan in de Krw zijn opgenomen.

14

Kunt u aangeven wat binnen Europa de state of the art kennis, meetmethodiek en meetapparatuur, voor het meten van naleving van de milieudoelstellingen uit de KRW zijn? Welke methoden en apparatuur worden door het bevoegd gezag stroomopwaarts van Maas, Rijn, Schelde en Eems gehanteerd?

De Kaderrichtlijn Water geeft in bijlage V een overzicht van de voor de monitoring geldende normen waarmee de gebruikte methoden in overeenstemming moeten zijn. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van meetmethode en meetapparatuur zolang deze waarborgen dat de daarmee verkregen gegevens wetenschappelijk gelijkwaardig en even vergelijkbaar zijn.

In overeenstemming met het advies van het Regelgevend Comité bedoeld in artikel 21, lid 1 van de Kaderrichtlijn Water heeft de Europese Commissie op 31 juli 2009 een richtlijn vastgesteld met technische specificaties voor de chemische analyse en monitoring van de watertoestand. Hiermee wordt de kwaliteit en de vergelijkbaarheid gewaarborgd van de analysesresultaten van de laboratoria die door het bevoegd gezag zijn aangewezen voor de uitvoering van de chemische monitoring van water. Deze richtlijn moet op 21 augustus 2011 in nationale wetgeving zijn omgezet.

15

Dienen de waterplannen, in navolging van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL), voor goedkeuring voorgelegd te worden aan de Europese Commissie? Zo ja, wanneer zal dit gebeuren? Wat kunnen de consequenties zijn indien de Europese Commissie een waterplan negatief beoordeeld?

Nee, een dergelijke vereiste van goedkeuring is in de Krw niet gesteld.

16

Waarop heeft u de drie jaar gebaseerd, waarin de maatregelen uit het waterplan operationeel moeten zijn?

In artikel 11, zevende lid, Krw is bepaald dat de maatregelen die in het maatregelenprogramma zijn opgenomen, binnen 3 jaar operationeel moeten zijn, zodat de daarmee verwachte resultaten aan het eind van de planperiode van 6 jaar zijn gerealiseerd.

17

Kunt u de definitie geven van het begrip «significant», zoals dat wordt gehanteerd in dit besluit?

In het ontwerp-besluit was het begrip significant één van de criteria bij de toepassing van saldering. Deze mogelijkheid tot saldering is geschrapt, zoals in het antwoord op vraag 13 is toegelicht.

In letterlijke overeenstemming met de Krw en de Grondwaterrichtlijn zijn in het Bkmw nog wel bepalingen opgenomen, die voorschrijven dat in de waterplannen maatregelen moeten worden opgenomen om een «significante en aanhoudend stijgende tendens» van concentraties van stoffen in het grondwater om te keren. In artikel 10, tweede en derde lid, Bkmw wordt aangegeven wat hieronder wordt verstaan. Voor een toelichting wordt verwezen naar het antwoord op vraag 22.

18

Bent u bereid toe te zeggen dat, gelet op artikel 13 lid 1 en pagina 29 van de Nota van toelichting, de ondersteunende parameters niet in de ministeriële regeling worden vastgelegd? Deelt u de mening dat de Europese Kaderrichtlijn Water daartoe niet verplicht, dat de ecologie leidend is, en dat het milieurisico van uitstel tot de volgende planperiode beperkt is? Deelt u de mening dat, omdat Frankrijk en Duitsland de normen voor ondersteunende parameters niet wettelijk vastleggen, er (onbedoeld) een nationale kop op de EU-richtlijn wordt gezet?

Ik geef er de voorkeur aan om een getalswaarde voor de ondersteunende parameters in de ministeriële regeling op te nemen. Het gegeven dat andere lidstaten dit niet doen is voor mij niet leidend. Het is voor een juiste en volledige implementatie van de Krw nodig dat de milieukwaliteitsnormen in regelgeving worden vastgelegd. Hiertoe behoren ook de ondersteunende parameters. Er is dus geen sprake van een nationale kop. Dit is ook door de Europese Commissie op ambtelijk niveau bevestigd (zie mijn brief van 5 maart 2009). De Raad van State geeft ook aan dat alle doelstellingen van de Krw wettelijk vastgelegd moeten worden.

Toelichting:

- a. *Juridisch.* Door de verwijzing in het Bkmw naar de definities van de goede watertoestand in bijlage V Krw – waarin ook de ondersteunende parameters worden vermeld – is in algemene zin vastgelegd wat onder een goede toestand moet worden verstaan. Vervolgens moet worden bepaald wanneer aan deze algemene definities wordt voldaan; zij moeten volgens wetenschappelijke criteria worden geïnterpreteerd en omgezet in getalswaarden die als indicator voor de grens tussen de kwaliteitsklassen gelden.
- b. *Hoe doen we dat?* Deze getalswaarden worden in de ministeriële regeling vastgelegd door middel van verwijzing naar het Stowa-rapport.
- c. *Risico's indien dit niet gedaan wordt.* Wanneer ik deze getallen niet in de ministeriële regeling op neem geeft dit risico's voor de uitvoering. Doordat dan de Krw niet juist is geïmplementeerd worden vergunningen en andere uitvoeringsbesluiten kwetsbaar voor beroep. Bovendien verplaatst de discussie over de vraag welke getalswaarden van toepassing zijn zich naar de uitvoering. Dat betekent dat dezelfde discussie vele malen moet worden gevoerd, terwijl ik ook in één keer duidelijkheid kan bieden via de ministeriële regeling.
- d. *Nederland en nutriënten.* Bovendien verwacht ik dat de Europese Commissie, gezien de overbelasting met nutriënten in Nederland, aandachtig zal toezien hoe Nederland dit probleem aanpakt en afwijkingen van de in beginsel vereiste goede watertoestand motiveert. Dit is al eerder gebleken, bijvoorbeeld de inbreukprocedure over de EU Nitraatrichtlijn die tot een veroordeling van Nederland door het Hof van Justitie heeft geleid.
- e. *Advies Raad van State.* Ik heb er overigens voor gekozen om alleen de getalswaarden voor de ondersteunende parameters voor de «natuurlijke watertypen» in de ministeriële regeling op te nemen. Voor de

«sterk veranderde» en «kunstmatige» waterlichamen, waar Nederland in de praktijk het meeste mee te maken heeft, zijn doelen afgeleid van die getalswaarden. Ik heb er, in afwijking van het advies van de Raad van State nadrukkelijk niet voor gekozen om de doelen voor «sterk veranderde» en «kunstmatige» waterlichamen wettelijk vast te leggen. Deze doelen staan alleen in de plannen.

19

Deelt u de mening dat, gelet op artikel 13 lid 1 en pagina 29 van de Nota van toelichting, Nederland niet klaar is om voor sloten en kanalen de stikstof- en fosfaatnormen wettelijk vast te leggen? Is het u bekend dat de meeste waterschappen erkennen dat hen de kennis ontbreekt om de stikstof- en fosfaatnormen voor sloten en kanalen af te leiden, en dat ook het ministerie van LNV in haar Krw Ex Ante evaluatie 2008 optekent dat de kennis van data en processen ontoereikend is om juiste voorspellingen te doen voor stikstof en fosfaat in sloten en kanalen?

Ja, ik deel de mening dat de normen voor sloten en kanalen niet wettelijk hoeven te worden vastgelegd. Dat heb ik dan ook niet gedaan. Doelen voor deze «kunstmatige» waterlichamen staan alleen in de plannen; zie ook het antwoord op de vorige vraag.

Er is veel kennis over de omslagpunten in watersystemen. Zo is het goed bekend bij welke niveaus aan nutriënten meren troebel worden door algen, of sloten met kroos bedekt worden. Deze kennis is gebaseerd op tientallen jaren onderzoek. Dit is de basis voor de doelen. Er is echter nog wel veel kennis nodig om het effect van ingrepen en maatregelen goed in te schatten. Deze kennis zal toenemen nu in de komende jaren de effecten van maatregelen worden gevolgd met monitoring. Het rijk draagt ook actief bij aan de ontwikkeling van deze kennis.

20

Deelt u de mening dat de doelstelling voor watertemperatuur, als onderdeel van de op pagina 29 van de Nota van toelichting genoemde indicatoren, voor de volgende planperiode op één lijn moet worden gebracht met bovenstroomse landen? Bent u voornemens deze doelstelling te corrigeren voor met klimaatverandering samenhangende effecten? Deelt u de mening dat de doelstelling voor watertemperatuur, als onderdeel van de op pagina 29 van de Nota van toelichting genoemde indicatoren, voor de volgende planperiode op één lijn moet worden gebracht met bovenstroomse landen? Bent u voornemens deze doelstelling te corrigeren voor met klimaatverandering samenhangende effecten?

Nederland overlegt in het kader van de Internationale Rijncommissie over de warmtelozingen en over de effecten van klimaatverandering op de temperatuur en de ecologie van de rivieren. Hierbij wordt ook nagegaan of de doelstelling voor watertemperatuur op één lijn moet worden gebracht met bovenstroomse landen. Daarbij geldt dat de doelstelling voor een waterlichamen kunnen verschillen doordat karakteristieken en ligging niet overeenkomen. Een traag stromende rivier in het laagland heeft nu eenmaal andere karakteristieken dan een snel stromende bergbeek. Zie in dit verband ook het antwoord dat ik bij vraag 8 heb gegeven. Iedere planperiode worden indien nodig de doelstellingen herijkt aan de hand van de meest actuele wetenschappelijke inzichten. Daarbij komt ook de invloed van klimaatverandering aan de orde.

21

Deelt u de mening dat het wenselijk is dat het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water (Bkmw) in art. 2, 3 en 16 consistent de Europese definitie van het beginsel van geen achteruitgang van de toestand van het waterlichamen hanteert? Bent u bereid om bij gelegenheid van de op

pagina 32 in de Nota van toelichting aangekondigde aanpassing van art. 5.2b, lid 4 Wet milieubeheer ook art. 16 van het Bkwm, in het bijzonder lid 2 sub b, letterlijk in overeenstemming te brengen met de tekst van de Kaderrichtlijn Water?

Ik vind het niet wenselijk artikel 16 Bkwm op de aangegeven wijze aan te passen.

Het vereiste van geen achteruitgang is niet uitgewerkt in de Krv, en kan al gauw bijzonder strikt worden uitgelegd. Daarom heb ik er voor gekozen om het begrip in het Bkwm te operationaliseren voor een goede toepassing in de Nederlandse praktijk. Hiermee heb ik gerealiseerd dat Nederland maximale mogelijkheden heeft om het begrip «geen achteruitgang» op nationaal niveau hanteerbaar te krijgen. Wanneer ik dit niet doe ontstaat het risico dat «geen achteruitgang» een onnodig blokkerende werking zal krijgen. Bovendien schep ik duidelijkheid voor de praktijk. Wanneer ik dat niet zou doen zal de discussie over wat «geen achteruitgang» nu eigenlijk betekent vele malen gevoerd worden. Dat kost onnodig veel tijd en energie.

In de inspraak op het ontwerp-Bkwm is diverse malen de vraag gesteld of ik wel de juiste interpretatie gaf aan het begrip van «geen achteruitgang». Ik heb de Raad van State dan ook uitdrukkelijk gevraagd om in haar advies over het Bkwm bijzondere aandacht te besteden aan de invulling van het vereiste van geen achteruitgang. De onderdelen waar de Raad het niet mee eens was zijn geschrapt (zoals saldering, zie vraag 13). Overigens zal ik u op korte termijn een voorstel tot wijziging van artikel 5.2b, vierde lid, van de Wet milieubeheer doen toekomen. In dit wetsvoorstel wordt aangesloten bij de letterlijke tekst van het vereiste in de Krv.

22

Moet bij een concentratie van de waarde van de milieukwaliteitseis van 76% en hoger, die teruggebracht worden tot 75%? Zo nee, waarom niet?

Nee, een concentratie van 76% van de waarde van de milieukwaliteitseis heeft op zichzelf geen gevolgen. Er mag echter geen sprake zijn van een «significante en aanhoudend stijgende tendens», waardoor de concentratie 76% of hoger is geworden. Hiervan is sprake indien de concentraties van een bepaalde stof boven het zogenaamde omkeringspunt komen als gevolg van een stijgende tendens. Het omkeringspunt ligt op 75% van de milieukwaliteitseis. Indien er wel sprake is van zo'n tendens waardoor de concentratie 76% is geworden, is geen sprake van een overschrijding van de milieukwaliteitseis, maar ontstaat wel de verplichting om maatregelen te nemen om de stijgende tendens aan te pakken. De reden hiervan is dat het grondwater pas zeer langzaam op de maatregelen reageert. Indien maatregelen achterwege blijven, kan dit er op den duur toe leiden dat niet aan de milieukwaliteitseis wordt voldaan. Er zijn dan doorgaans geen maatregelen mogelijk waarmee de concentraties van de verontreinigende stof tot onder het toegestane niveau kunnen worden teruggedrongen.

23

Kunt u aangeven welke waterlichamen vallen onder het begrip «kunstmatige waterlichamen»? Op welk menselijk ingrijpen doelt u precies? Valt de uitdieping van de Westerschelde hier ook onder? Vallen uitdiepingen van vaargeulen in de Waddenzee hier ook onder?

Een kunstmatig waterlichaam is een door menselijke activiteiten tot stand gekomen oppervlaktewaterlichaam. Deze menselijke activiteiten zijn in de richtlijn niet nader gepreciseerd. Een voorbeeld van een kunstmatig waterlichaam is het Noordzeekanaal, dat in zijn geheel door mensen is aangelegd. Het uitdiepen van reeds bestaande waterlichamen resulteert niet in de status «kunstmatig». Indien een van oorsprong natuurlijk waterlichaam

door fysieke wijzigingen ingevolge menselijke activiteiten wezenlijk is veranderd van aard, is sprake van de status «sterk veranderd». Om deze reden is de Westerschelde in het stroomgebiedbeheerplan aangemerkt als «sterk veranderd». In de Waddenzee veroorzaken (de verdieping van) de vaargeulen geen wezenlijke verandering van de aard en de fysieke toestand van het «waterlichaam Waddenzee». De vaargeulen zijn op de schaal van het waterlichaam minder relevant zodat dit waterlichaam in het stroomgebiedbeheerplan als «natuurlijk» is aangemerkt.

24

Welke minister is leidend bij de invulling van de bevoegdheid van de ministers van VenW, VROM en LNV?

Ingevolge artikel 13, eerste lid, van het Bkmw stellen «Onze Ministers» een monitoringsprogramma vast. In artikel 1 is dit begrip omschreven als «Onze Minister tezamen met Onze Ministers van Verkeer en Waterstaat en van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, ieder voor zover het aangelegenheden betreft, die mede tot zijn verantwoordelijkheid behoren». Het betreft hier een gezamenlijke taak en verantwoordelijkheid. In dit verband is er dus geen sprake van een leidende positie van één van de drie genoemde ministers. Wel zal het zo zijn dat in het proces van het vaststellen van de ministeriële regeling op grond van het Bkmw de minister van VROM eerste aanspreekpunt is. Gelet op het feit dat het om een uitvoeringsregeling in het kader van de Wet milieubeheer gaat ligt dit laatste ook wel voor de hand.

25

Bent u ermee bekend dat de toelichting op pagina 94, vierde alinea onder artikel 16, ten onrechte stelt dat bijlage II verwijst naar een rapport voor afgrenzing van toestandsklassen? Bent u bereid het Bkmw zorgvuldig te doorzoeken op onzorgvuldigheden?

Deze verwijzing is inderdaad niet juist, want de oorspronkelijke bijlage II is naar aanleiding van het advies van de Raad van State komen te vervallen. De inhoud van die bijlage wordt nu geregeld in de ministeriële regeling die op grond van de artikelen 15 en 16, zesde lid, Bkmw zal worden vastgesteld. Daarin zal ook weer naar het rapport in kwestie worden verwezen. De foutieve verwijzing heeft overigens geen gevolgen. Ik zal het Bkmw zorgvuldig te screenen op onzorgvuldigheden. De toelichting kan echter niet meer worden gewijzigd. Zoals ik bij de aanbidding van het Bkmw al heb aangegeven, zullen onzorgvuldigheden in de transponeringstabel die als bijlage bij de nota van toelichting is opgenomen, via een rectificatie wel worden hersteld.